Telemark
FYLKESKOMMUNE

Arkivsak
26/19928-1
Saksbehandler
Solfrid Bråstøyl Weber

Saksgang	**Møtedato**
Partssammensatt utvalg	03.11.2026
Fylkesutvalg	17.11.2026
Fylkestinget	02.12.2026

KS debattheftet 2027 - sterkere sammen

Innstilling fra fylkesdirektøren

1. Telemark fylkeskommune støtter at kommuner og fylkeskommuner arbeider aktivt og langsiktig med samarbeid for å sikre gode tjenester, tilstrekkelig kompetanse og kapasitet, og en bærekraftig utvikling av lokalsamfunn

2. Telemark fylkeskommune mener at sterkere interkommunalt samarbeid og kommunesammenslåing må vurderes ut fra lokale behov og konsekvenser. Ingen av løsningene bør være et mål i seg selv. Vurderingene må blant annet omfatte:

    - kvalitet og tilgjengelighet i tjenestene
    - tilgang på kompetanse og kapasitet
    - økonomiske og administrative konsekvenser
    - lokaldemokrati, politisk styring og innbyggernes medvirkning
    - avstander, geografi og lokal identitet.

3. Telemark fylkeskommune mener at forsterket interkommunalt samarbeid kan være aktuelt der det gir større og mer robuste fagmiljøer eller bedre tjenester. Samarbeidet må ha tydelige mål, ansvarsforhold og ordninger for politisk styring, innsyn og evaluering. Fylkestinget må beholde reell mulighet til å påvirke samarbeidet og eventuelt endre eller avslutte delegert myndighet.

4. Telemark fylkeskommune mener at nasjonale myndigheter bør legge til rette for gode lokale prosesser gjennom forutsigbare økonomiske virkemidler, tilgang på utredningskompetanse og tydelige rammer for samarbeid og sammenslåing. Støtteordninger bør blant annet ta hensyn til kommunenes ulike størrelser og geografi.

5. Nasjonale myndigheter bør ta et mye større digitalt ansvar for felles systemstøtter.

6. Telemark fylkeskommune støtter at fylkeskommunen kan bidra til å styrke kommunenes tilgang til kompetanse og kapasitet gjennom regional koordinering, faglig veiledning, kompetanseutvikling og samarbeid om oppgaver der det er hensiktsmessig. Slik støtte bør utvikles i dialog med kommunene, ta utgangspunkt i regionale behov og finansieres av staten.
7. Telemark fylkeskommune ber KS støtte lokale prosesser med kunnskapsgrunnlag, veiledning og erfaringsdeling, og bidra til at nasjonale rammevilkår ivaretar både tjenestekvalitet og lokaldemokratisk styring.
8. Telemark fylkeskommune støtter frontfagsmodellen som norm for lønnsdannelsen i norsk arbeidsliv. Fylkeskommunen legger til grunn at lokale prioriteringer i mellomoppgjøret 2027 må bygge på kompetansebehov og lokale rekrutterings- og bemanningsutfordringer.
9. Telemark fylkeskommune mener at innspillene fra Debatthefte 2025 om utvikling av avtaleverket fortsatt er relevante, særlig behovet for fleksible arbeidstidsordninger, bedre oppgavedeling, kompetanseutvikling, heltidsarbeid og tiltak for å rekruttere og beholde ansatte. Telemark fylkeskommune ber KS videreføre arbeidet med å utvikle et avtaleverk som gir rom for lokale løsninger innenfor tydelige og forutsigbare rammer.

Bakgrunn og saksgang

KS inviterer i Debatthefte 2027 kommuner og fylkeskommuner til politisk diskusjon om sterkere kommunesamarbeid, større kommuner og kommunesektoren som arbeidsgiver. Heftet løfter fram utfordringer knyttet til demografiske endringer, knapphet på arbeidskraft og kompetanse, økonomisk handlingsrom, beredskap og økende krav til kommunale tjenester.
KS understreker at sterkere samarbeid og større kommuner ikke er mål i seg selv. Målet er kommuner og fylkeskommuner som har kapasitet og handlekraft til å levere gode tjenester, utvikle lokalsamfunnene og ivareta et godt lokaldemokrati.
Heftet tar også opp mellomoppgjøret i 2027, arbeidstid og behovet for nye løsninger for å møte arbeidskraftmangel. KS ber kommunene ta stilling til seks spørsmål om kommunestruktur, nasjonale virkemidler, fylkeskommunens rolle, KS' støtte, frontfaget og utviklingen av avtaleverket.

Saksopplysninger

Samarbeid og kommunestruktur

Kommunene har ansvar for et bredt spekter av tjenester og myndighetsoppgaver. Flere små kommuner i Norge har utfordringer med å levere lovpålagte tjenester til sine innbyggere

innenfor hele tjenestespekteret. Det kan være krevende å sikre nødvendig kompetanse og kapasitet på alle områder, særlig i små og spesialiserte fagmiljøer. Samarbeid med andre kommuner kan gi tilgang til større fagmiljøer, redusere sårbarhet og legge til rette for faglig utvikling. Samtidig kan omfattende samarbeid gjøre den politiske styringen mer indirekte og ansvarsforholdene mindre tydelige. Det kan også bli vanskeligere å se kommunens tjenestetilbud samlet og prioritere mellom ulike oppgaver. Eventuelle samarbeid bør derfor ha klare mål, rapporteringsordninger og tydelig politisk forankring.

Kommunesammenslåing kan gi større fagmiljøer og mer administrativ kapasitet, men kan også føre til større avstander mellom innbyggere og folkevalgte og utfordre lokal identitet. En eventuell vurdering av sammenslåing bør derfor bygge på et lokalt kunnskapsgrunnlag og reell innbyggerdialog. Det bør ikke tas stilling til sammenslåing uten at konsekvensene for tjenestene, økonomien, demokratiet og ulike deler av kommunen er belyst.

Nasjonale virkemidler og fylkeskommunens rolle
Lokale prosesser om samarbeid eller sammenslåing krever tid, kapasitet og gode utredninger. Forutsigbar støtte til utredning, informasjon og innbyggerdialog kan bidra til at kommunene får et bedre grunnlag for beslutningene. Nasjonale myndigheter bør også sikre tydelige og hensiktsmessige regler for samarbeid, samtidig som kommunestyrenes ansvar og styringsmuligheter ivaretas.

Fylkeskommunen kan ha en viktig rolle som regional samfunnsutvikler og samarbeidspartner. Den kan bidra til å koble kommuner sammen, dele kompetanse og koordinere innsats på tvers av kommunegrenser. Bidraget bør tilpasses lokale og regionale behov og skje i dialog med kommunene.

Nasjonale myndigheter bør også ta et større ansvar for å finansiere, styrke og legge til rette for den digitale utviklingen i kommuner og fylkeskommuner. Felles nasjonale krav og rammer for bruk av sikre, moderne og effektive digitale systemer kan gi betydelige gevinster for hele kommunesektoren. Slike løsninger kan styrke rettssikkerheten, bidra til likebehandling og gi innbyggerne mer sammenhengende og forutsigbare tjenesteløp til en lavere totalkost. Når systemene er kompatible og kan samhandle på tvers av kommune- og fylkesgrenser, blir det også enklere å dele kompetanse og samarbeide om tjenester. Nasjonale føringer må samtidig følges av tilstrekkelig finansiering og gi rom for lokale tilpasninger der det er nødvendig.

Arbeidsgiverpolitikk og mellomoppgjøret 2027
Fylkeskommunen må både rekruttere nye medarbeidere og bruke kompetansen og arbeidskraften som allerede finnes, best mulig. Arbeidsgiverpolitikken bør derfor omfatte blant annet heltidsarbeid, oppgavedeling, kompetanseutvikling, inkluderende arbeidsmiljø og tiltak for å redusere sykefravær.

Tariffoppgjøret i 2027 er et mellomoppgjør. KS viser til at frontfagsrammen ennå ikke er kjent, og at det økonomiske handlingsrommet vil være begrenset. Lokale lønnsprioriteringer bør

derfor bygge på fylkeskommunens faktiske rekrutteringsbehov, lønnsutvikling og økonomiske situasjon. Telemark fylkeskommune bør følge utviklingen fram mot forhandlingene og forberede et kunnskapsgrunnlag om turnover, rekrutteringsutfordringer og kompetansebehov.

Arbeidstid og avtaleverk
Fleksible arbeidstidsordninger kan bidra til bedre bemanning og kontinuitet i tjenestene, men må vurderes opp mot arbeidsmiljø, heltidsmål og forsvarlig drift. Lokale løsninger bør utvikles i samarbeid mellom arbeidsgiver og arbeidstakerorganisasjonene. Innspillene fra Debatthefte 2025 om fleksibilitet, oppgavedeling og kompetanseutvikling er fortsatt relevante. Det er samtidig viktig at avtaleverket gir forutsigbare rammer og rom for lokale tilpasninger der behovene varierer mellom kommuner, fylkeskommuner og tjenesteområder.

Økonomiske og administrative konsekvenser
Det foreslåtte vedtaket gir ikke i seg selv direkte økonomiske konsekvenser. Eventuelle nye eller utvidede samarbeid, utredninger eller tiltak må vurderes i egne saker, med oversikt over kostnader, forventede gevinster og administrative konsekvenser.

Konsekvenser for fylkets klimamål og FNs bærekraftsmål
Det foreslåtte vedtaket medfører ingen konsekvenser for fylkets klimamål og FNs bærekraftsmål.

Fylkesdirektørens vurdering
Telemark fylkeskommune bør gi KS et innspill som støtter lokalt forankrede løsninger. Samarbeidsløsninger og eventuelle kommunesammenslåinger må vurderes konkret i hvert enkelt tilfelle, og gevinster knyttet til kompetanse og tjenestekvalitet må veies opp mot hensynet til lokaldemokrati, nærhet til innbyggerne, geografi og lokal identitet. Arbeidsgiverpolitikken bør bidra til å kunne bruke tilgjengelig arbeidskraft og kompetanse best mulig. Samtidig bør fylkeskommunen be nasjonale myndigheter om å ta et større ansvar for å finansiere og styrke den digitale utviklingen i kommuner og fylkeskommuner. Felles krav til sikre, moderne og effektive systemer kan styrke rettssikkerhet og likebehandling, gi innbyggerne mer sammenhengende tjenesteløp og gjøre samarbeid på tvers av kommune- og fylkesgrenser enklere og mer effektivt. Fylkeskommunens svar oversendes KS som kommunens innspill til Debatthefte 2027.

Vedlegg:

KS Debatthefte 2027 Sterkere sammen